

รายงานผลการฝึกอบรม
โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ด้วยการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง
โดยผ่าน Application Facebook

วันที่ ๒๐-๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ฝึกอบรม เรื่อง การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ ๒) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๖๒

การตรวจสอบภายใน คือ การให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษา อย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรให้ดีขึ้น การตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ

การบริการให้ความเชื่อมั่น หมายถึง การตรวจสอบหลักฐานต่างๆอย่างเที่ยงธรรม เพื่อนำมาประเมินผลอย่างเป็นอิสระในกระบวนการบริหารความเสี่ยงการควบคุมและการกำกับดูแลกิจการที่ดีของส่วนราชการ

บริการให้คำปรึกษา หมายถึง กิจกรรมการให้คำแนะนำและการให้บริการที่เกี่ยวข้องแก่ส่วนราชการ ลักษณะและขอบเขตของงานเป็นไปตามความตกลงร่วมกันกับส่วนราชการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มคุณค่าให้หน่วยงานของรัฐ โดยการปรับปรุงกระบวนการ การกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยงและการควบคุม

สำหรับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของรัฐ ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานของกระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งมีอยู่ ๒ ด้าน คือ

มาตรฐานด้านคุณสมบัติ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายใน ในด้านวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ, ด้านความเป็นอิสระและความเป็นธรรม, ด้านความเชี่ยวชาญและความระมัดระวังรอบคอบของผู้ประกอบวิชาชีพ, และด้านการประกันคุณภาพและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางขั้นตอนสำหรับการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในไว้ ตั้งแต่การบริการงานตรวจสอบภายใน ลักษณะของงานตรวจสอบภายใน การวางแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงาน การรายงานผลการตรวจสอบ การติดตามผลการตรวจสอบและการยอมรับสภาพความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร

ความสัมพันธ์ของหน่วยตรวจสอบภายในกับการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง
การควบคุมภายใน : สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการควบคุมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้การควบคุมที่มีอยู่สามารถตอบสนองความเสี่ยงภายใต้การกำกับดูแล การดำเนินงาน และระบบข้อมูลสารสนเทศ

การบริหารจัดการความเสี่ยง : ประเมินความมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง ใน ๔ ประเด็นที่ควรประเมิน ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

ประเด็นที่ ๒ การระบุและประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ

ประเด็นที่ ๓ การเลือกใช้แนวทางในการตอบสนองความเสี่ยง

ประเด็นที่ ๔ การสื่อสารข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง

วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมเพลินจิต

ฝึกอบรม เรื่อง การปฏิบัติการควบคุมภายในตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ และประเภทและเจตนารมณ์ของการควบคุมภายใน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องและเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายใน

การควบคุมภายใน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายบริหาร และบุคลากรของหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ จะบรรลุวัตถุประสงค์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงานและด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ

การควบคุมภายใน เป็นกลไกที่สำคัญ ที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ การดำเนินการอย่างต่อเนื่องมิใช่ผลสุดท้ายของการกระทำ เกิดขึ้นโดยบุคลากรทุกฝ่าย เป็นกิจกรรมที่ให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และเป็นกำหนดให้เหมาะสมกับโครงสร้างองค์กรและภารกิจของหน่วยงาน นอกจากนี้ การควบคุมภายในยังช่วยลดความเสี่ยงของการดำเนินงาน ช่วยให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วยปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินไม่ให้รั่วไหล สูญหาย หรือการทุจริตประพฤติมิชอบ

บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบด้านการควบคุมภายใน

๑. ผู้บริหารของหน่วยงาน

การควบคุมภายใน เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหาร การกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องกระทำเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในที่ดีให้เกิดขึ้น

๒. บุคลากรระดับผู้ปฏิบัติ

การควบคุมภายในองค์กรเกี่ยวข้องและส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ จึงต้องให้ความสนใจ ต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ระบบการควบคุมภายในเพื่อจะสามารถปฏิบัติตามได้และทำให้การควบคุมมีประสิทธิภาพ

๓. ผู้ตรวจสอบภายใน

การตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือในการควบคุมอย่างหนึ่ง ดังนั้นผู้ตรวจสอบภายในจึงมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการควบคุมภายในด้วย โดยรับผิดชอบในการประเมินความมีประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมภายใน ระบบการควบคุมภายในที่ใช้ รวมทั้งตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในนั้น

มาตรฐานการควบคุมภายใน มีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

๑. สภาพแวดล้อมการควบคุม มี ๕ หลักการ

๒. การประเมินความเสี่ยง มี ๔ หลักการ

๓. กิจกรรมการควบคุม มี ๓ หลักการ

๔. สารสนเทศและการสื่อสาร มี ๓ หลักการ

๕. กิจกรรมการติดตามผล มี ๒ หลักการ

โดยทุกกิจกรรมที่จัดวางระบบควบคุมภายในจะต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง ๕ องค์ประกอบและต้องครบทั้ง ๑๗ หลักการย่อยดังกล่าวด้วย สำหรับการรายงานระบบการควบคุมภายใน มาตรฐานฯ กำหนดให้ต้องมีการรายงานต่อผู้กำกับดูแลอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง รูปแบบรายงานตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ฝึกอบรม เรื่อง มาตรฐานและหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ความหมาย ความสำคัญ ลักษณะและประเภทและเจตนารมณ์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องและเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง

ความเสี่ยง (Risk) คือโอกาสที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ

การบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management) คือ วัฒนธรรม ความรู้ความสามารถและแนวปฏิบัติที่บูรณาการรวมกับการกำหนดกลยุทธ์และผลการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์กรใช้ในการบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการสร้างคุณค่า การรักษาคุณค่า และการทำให้คุณค่าเกิดขึ้นจริง

การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นกระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ โดยลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนที่จะส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆ ต่อองค์กร เป็นกระบวนการที่กำหนด นำไปใช้โดยบุคลากรทุกระดับในองค์กร ซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องทั่วทั้งองค์กร ต้องพิจารณาความเสี่ยงทั้งองค์กร (ระดับกิจกรรม หน่วยปฏิบัติ โครงการ) โดยจะต้องบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่กำหนด

หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง สรุปได้ดังนี้

๑.ต้องจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง

คำอธิบาย : หน่วยงานของรัฐจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

๒.ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมรวมถึงมีการสื่อสารการบริหารจัดการความเสี่ยงของวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ ต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบาย : การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องชัดเจน ทั้งความเสี่ยงในระดับกิจกรรม ซึ่งมี ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านยุทธศาสตร์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

๓.ต้องดำเนินการในทุกระดับของหน่วยงานของรัฐอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง และการตอบสนองความเสี่ยง

คำอธิบาย : บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ครอบคลุมทั่วทั้งหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหน่วยงานของรัฐ อย่างน้อยควรอยู่ในระดับที่หน่วยงานของรัฐยอมรับได้

๔.ต้องจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และต้องมีการสื่อสารแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และต้องมีการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง ทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบาย : ต้องมีการรายงานต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลแล้วแต่กรณี

เนื้อหาของหลักเกณฑ์ฯ

: กำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงซึ่งข้อกำหนดให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ นี้ ในรอบระยะเวลาบัญชี ปี ๒๕๖๓ พอสรุปได้ดังนี้

๑. ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงในหน่วยงานโดยใช้มาตรฐานของกระทรวงการคลัง และให้ปฏิบัติตามคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒. จัดให้มีผู้รับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถกำหนดนโยบายวิธีการและระยะเวลาการรายงานการบริการจัดการความเสี่ยงได้ โดยต้องจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐและจัดทำรายงานผลเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐและจัดทำรายงานผลเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลแล้วแต่กรณี พิจารณอย่างน้อย ปีละ ๑ ครั้ง

๓. ฝ่ายบริหารและผู้รับผิดชอบต้องจัดให้มีการประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่องในระหว่างการปฏิบัติงานหรือเป็นรายครั้ง (ตามนโยบาย เช่น ปีละ ๒ ครั้ง เป็นต้น) หรือใช้ ๒ วิร่วมกัน หากพบข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญให้รายงานหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลแล้วแต่กรณีทันทีซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลดังกล่าวสามารถกำหนดนโยบายวิธีการและระยะเวลาการรายงานการบริการจัดการความเสี่ยงได้

๔. กรณีที่กรมบัญชีกลางขอให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการตามรูปแบบ วิธีการ และระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนด หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง

ประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑. เพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์และหาโอกาสในการสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นในองค์กร

๒. ระบุและจัดการความเสี่ยง เพื่อลด/ควบคุมความสูญเสียได้ครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร

๓. ลดค่าใช้จ่ายในการควบคุมกิจกรรมที่ไม่ควรจะควบคุม

๔. องค์กรมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวระยะยาว ทำให้องค์กรอยู่รอด